

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПРЕД ТРЕЋОМ ПРЕМИЈЕРОМ

НА СЦЕНИ ИБСЕНОВА ДРАМА

Трећа премијера по реду у овој сезони (483. од оснивања) заказана је за 19. фебруар ове године на великој сцени Народног позоришта Сомбор. Реч је о представи „Нора“ („Луткина кућа“) Хенрика

Ибсена, норвешког драмског писца (1828-1906).

„Луткина кућа“ написана је 1879. године, једна је од Ибсенових драма из његове критичко-реалистичке фазе (критика положаја жене у

друштву). Редитељ овог комада је Предраг Штрбац, а играју Ивана В. Јовановић, Саша Торлаковић, Богомир Ђорђевић, Татјана Шанта Торлаковић, Срђан Алексић и Ксенија Марић Ђорђевић.

ГАЛЕРИЈА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА „ЛАЗА КОСТИЋ“

СЛИКЕ ДАРКА МАЛЕНИЦЕ

У уторак, 19. јануара, у 19 часова у сомборској Галерији Културног центра „Лазо Костић“ биће отворена изложба слика Дарка Маленице, академског сликара из Новог Сада. Аутор

је рођен 1968. године у Новом Саду где је дипломирао на Академији уметности - одсек сликарство у класи професора Милана Блануше и Владимира Томића. Имао је шеснаест самосталних и

преко четрдесет пет групних изложби широм бивше Југославије и Србије, као и у иностранству - Немачкој, Луксембургу, Белгији, Италији, Холандији и САД. Живи и ради у Новом Саду.

ДР МИЛОШ ЂОРЂЕВИЋ О РОМАНУ СТОЈАНА БЕРБЕРА „ЗЕБЊА“

ОДИСЕЈЕ И ТРАГИЧНЕ СЕОБЕ СРБА

(Историја и прича као зебња)

Берберово претапање историје у причу тематски је одређено као прича о судбинама јунака (далматинских Срба, Личана и Херцеговаца, пресељених у Македонију између два светска рата), и то: у породици, у друштвено-политичком амбијенту и у додиру са Србима староседеоцима. Историја је преточена у причу постмодернистичким поступком. Интенција пишевог стила и структурног поступка била је да, следећи ток свести и испољавајући историјску и пробуђену свест националног писца, прати физиономију и фреквенције душевног живота јунака.

У позадини реалистичке историјске приче, постмодернистички стилизоване и структуриране, јесте психолошка основа романа означена насловом Зебња. Јунаци страхују од комита, последица убиства краља Александра и слома Краљевине Југославије, означене већ у његовој трилогији Трифунеја. „Ко не лежи нека бежи“ – поручују Крајишницима комите, чланови ВМРО-а, и националисти.

Други део структуре романа открива романсијера који причу претвара у историју. То је слој романа у којем интелектуалац Милош Секулић тумачи странцу Франсоу поводе и узроке слома Југославије и убиства краља Александра. Писан је у облику писама и дневника, реториком аргументације и

тумачења историјских чињеница и догађаја, нормативним језиком и реалистичким стилем и састављен од новинских текстова, историјске грађе и сећања јунака. Наглашена је романсијерова теза ангажованог националног писца који тумачи историју као учитељицу живота. Слика историје конституисана је тако да писац и дело заправо воде дијалог са стварношћу.

... Зебња у естетичкој равни – претварањем историје у причу – пресликава историјске и психолошке чиниоце слома две Југославије и означава временску тачку када идеја Југославије почиње да тамни. Тема је неосветљена у српској књижевности, као и сама појава комита, и Бербер јој се враћа на сугестиван начин.

Као полиграфа мотивишу га два разлога: национални (реч је о ствараоцу и националном раднику који промишља историју као историју идеја у којој се налазе вредности као услов разумевања цивилизације и културе) и аутобиографски (роман се чита као трагање за властитом суштином и пореклом, односно очиним видом, како каже један јунак, с обзиром на то да су јунаци романа његови преци, Срби из Далмације).

Роман Зебња афирмише свестрану, радну, национално ангажовану и креативну личност Стојана Бербера (песник, драмски писац, научник, историчар културе и медицине) коју носи полиграфски стваралачки нагон.

НОВА КЊИГА ТИХОМИРА ПЕТРОВИЋА

ПРОЦЕНЕ ЛЕПЕ РЕЧИ

„Огледи и критике“ назив је дела др Тихомира Петровића, професора књижевности на сомборском Педагошком факултету, која је крајем 2009. изашла из штампе. Реч је о делу на чијим страницама је избор из његовог научног и

књижевног рада насталог током минуле три деценије, а ехо су научног проучавања и критичког сагледавања књижевних остварења најпре класика и великана српске књижевне речи, попут Вука Стефановића Караџића, Светозара

Марковића, Стевана Сремца и Лазе Лазаревића, а потом и савременика, прозних писаца и песника свих генерација.

Дело је објављено у издању Градске библиотеке „Карло Бијелички“ у Сомбору, у тиражу од 500 примерака.

ИЗ СЈАЈНИХ ДАНА СОМБОРСКЕ СРПСКЕ ПЕВАЧКЕ ДРУЖИНЕ

КРАЉЕВСКИ ОРДЕН СОМБОРЦИМА

Поводом прославе своје 30-годишњице Певачко друштво „Станковић“ организовало је и „утакмицу“ српских певачких дружина на којој је учествовао и хор сомборске дружине са 75 певача и хороваћом Ђуром Цвејићем.

На дан наступа, 20. јуна 1910. године, у Вознесенској цркви појао је хор Сомборске српске певачке дружине, а литургији је присуствовао и краљ Петар I и - како извештач каже - „одстојао је службу до краја“. Све певачке дружине су позване да разгледају двор, где им је приређена закуска.

Увече, на летњој позорници у „Пећини“ (Ташмајдан) одржано је певачко такмичење на коме

је учествовало 15 хорова. Извештач је забележио да је концерту присуствовало до 5.000 слушалаца, међу којима је био и престолонаследник Ђорђе. У оцењивачком одбору били су тадашњи познати музичари и композитори Стеван Мокрањац, Петар Крстић и Петар Коњовић Бижински.

Сомборска српска певачка дружина наступила је последња, већ иза поноћи, али јој то није сметало да од оцењивачког одбора добије највишу оцену. Потом је „проглашено највише решење Његовог величанства краља Петра I, којим се одликује застава нашег певачког друштва Орденом св. Саве. Публика,

отприлике 5.000 душа као из једног грла загрми: Живели Сомборци и стаде френетично тапшати... Престолонаследник је дао дозвати Ђуру Цвејића у дворску ложу и тамо га је почаствовао подужим разговором, распитујући се о његовим личним и уопште сомборским приликама...“ - писала је „Слога“. По повратку (преко Суботице), сомборским певачима је око две стотине грађана приредило свечани дочек.

Сомборци нису желели ништа изјављивати о свом певању, па је уредништво „Слоге“ прикупило неколико оцена из београдских листова и загребачког „Србобрана“. Најзанимљивији је одломак приказа извођења Треће Мокрањчеве руковети:

Стеван Мокрањац

„Кад је то друштво певало, ја сам посматрао Стеву Мокрањаца, не би ли чуо какав утисак на њега оставља онакво одлично певање Сомбораца, и видео сам то да је композитор, сав претворен у уво и ноту, устао са столице и са насмјаним лицем, раширио руке као да хоће да аплаудира.“

Орден којим је српски краљ одликовао Сомборско српско певачко друштво донесен је из Београда тек пошто је то одобрио цар и краљ Франа Јосиф I, тако да је застава Дружине њиме околићена тек 7. јануара 1911. године.

Из књиге Јована Васиљевића „Сомборско певачко друштво“ (Сомбор, 2009)

ДАВИД КЕЦМАН ГОСТОВАО У СРПСКОЈ ГИМНАЗИЈИ „НИКОЛА ТЕСЛА“ У БУДИМПЕШТИ

БЕСЕДА О ЛАЗИ КОСТИЋУ

„Сновиди Лазе Костића“ назив је предавања које је Давид Кецман Дако, књижевник и књижевни критичар из Сомбора, одржао минулог децембра у Српској гимназији „Никола Тесла“ у Будимпешти. Гостовање је остварено на позив Српске самоуправе 7. кварта у мађарској престоници, а непосредни повод је била намера да се и у овом граду, и те како значајном у стваралачкој биографији великана српске књижевности, обележи стогодишњица од настанка песме „Santa Maria della Salute“.

-Завршница у процесу настанка, по мишљењу многих, једне од најлепших песама у српској књижевности, догодила се управо у овом граду, 3. јуна 1909. године, у Хотелу „Хунгарија“, где је песник боравио на путу за Беч. Костић је овде завршио гимназију на немачком језику, што је датум у историји ове високошколске установе. Ту је написао и неке од својих најлепших песама,

међу њима и вилованку „Међу звездама“, која је настала у време седмомесечног тамновања у једном од пештанских затвора. Сан је, иначе, једна од кључних речи у његовом не само поетском стваралаштву, него и поприште „догађања“ тајне јаве коју је на себи својствен начин, на француском

Давид Кецман

језику бележио у свом „Дневнику снова“. Знатно је у Костићевој поезији приметан стваралачки дослук са Хипносом (Богом сна), него са Еросом и Танатосом, а ехо тог дослука најизражајнији, па и најразорнији управо у песми „Santa Maria della Salute“ - рекао је Давид Кецман.

Сусрет књижевника из Сомбора са гимназијалцима и њиховим професорима, са српским писцима и члановима Српске самоуправе у Будимпешти окончан је предајом комплекта уџбеника чији су аутори професори Педагошког факултета који је, иначе, пружио потпору за остваривање овог гостовања.